Vihreä kasvu
Janne Peljo

15.9.2026

Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n lausunto eduskunnan talousvaliokunnalle Ilmastovuosikertomuksesta 2026
K 19/2026 vp

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää mahdollisuudesta lausua vuoden 2025 ilmastovuosikertomuksesta. EK on sitoutunut EU:n ja Suomen ilmastotavoitteisiin sekä 1,5 asteen mukaiseen ilmastopolitiikkaan.

Suomi on ottanut edelläkävijän roolin hyvin kunnianhimoisella ilmastoneutraalisuustavoitteellaan vuodelle 2035. EK näkee yritykset ilmastonmuutoksen torjunnan ytimessä, koska ne omien päästöjen vähentämisen lisäksi tarjoavat päästöjä vähentäviä ratkaisuja muille, myös yli Suomen rajojen. Elinkeinoelämä on muun muassa laajalla tiekarttatyöllään vahvasti tavoittelemassa Suomen hiilineutraalisuutta vuodelle 2035. Tiukatkin ilmastotavoitteet on mahdollista saavuttaa yritysten kilpailukyky ja kansalaisten ostovoima säilyttäen Suomessa ja Euroopassa, mutta politiikkaohjauksen on oltava johdonmukaista ja ennakoitavaa.

Elinkeinoelämä painottaa, että samalla kun päästöjä vähennetään, on huolehdittava yritysten mahdollisuudesta investoida ja pärjätä kansainvälisessä kilpailussa: vähennetään päästöjä kustannustehokkaasti, markkinaehtoisesti ja teknologianeutraalisti, pitkäjänteistä ja ennustettavaa ilmastopolitiikkaa harjoittaen.

Lausunnon pääkohdat:

- Ilmastovuosikertomus muodostaa arvokkaan vuosikatsauksen Suomen ilmastopolitiikan kehitykseen kokonaisuutena, ja on kehittynyt aikaisempaa analyyttisemmaksi. Erityisen myönteistä on, että vuosikertomuksessa arvioidaan päästövähennyskustannuksia ja ilmastopolitiikan kustannustehokkuutta.
- Ilmastovuosikertomus osoittaa Suomen ilmastopolitiikan tuloksekkuuden päästövähennyksissä: Kokonaispäästöt ilman maankäyttösektoria vähenivät vuonna 2025 pikaennakkotiedon mukaan 36,5 miljoonaan hiilidioksidiekvivalenttitonniin. Vähennys vuodesta 2024 oli 2,7 Mt CO_2-ekv.

- Nettopäästöt laskivat 46,0 Mt CO_2ekv. tasolle, mutta olivat edelleen korkeammat kuin vuonna 1990.
- Maankäyttösektori oli 9,4 Mt CO_2-ekv. nettopäästölähde, mitä voi pitää Suomen ilmastopolitiikan suurimpana ja merkittävimpänä haasteena.
- Päästökauppasektorin päästöt vähenivät vuonna 2025 11 prosenttia ja ovat laskeneet vuodesta 2005 yhteensä 64 prosenttia. Kehitys osoittaa EU:n päästökaupan tehokkuuden markkinaehtoisena ohjauskeinona.
- Taakanjakosektorin päästöt laskivat vuonna 2025 24,5 Mt CO_2-ekv. tasolle, mutta ylittivät vuoden päästökiintiön 0,6 Mt CO_2-ekv. Suunniteltujen toimien ja joustojen arvioidaan riittävän kumulatiiviseen velvoitteeseen vuosina 2021–2030, mutta toimeenpanoon ja rahoitukseen liittyy epävarmuuksia.
- Hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen vaatii lisätoimia kaikilla sektoreilla, erityisesti maankäyttösektorilla. Nykytoimilla myös vuosien 2030 ja 2040 päästövähennystavoitteet jäävät saavuttamatta, elleivät suunnitellut lisätoimet ja hiilidioksidin talteenottoon perustuvat ratkaisut toteudu.
- Maankäyttösektorin vuosien 2021–2025 EU-velvoitteen saavuttaminen voi olla mahdollista metsien vertailutasoon tehtävistä korjauksista riippuen. Kauden 2026–2030 velvoitteen saavuttaminen on kuitenkin epävarmaa ja edellyttää lisätoimia.
- EK pitää tärkeänä, ettei maankäyttösektorin mahdollista vajetta siirretä taakanjakosektorin kannettavaksi. Ratkaisut on valittava kansantalouden kokonaisedun, vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden perusteella.
- Ilmastokädenjäljen arvioinnin edistyminen on tervetullutta. Seurantaa tulee jatkaa säännöllisesti, menetelmiä kehittää ja tuloksia hyödyntää Suomen puhtaiden ratkaisujen kasvun ja viennin edistämisessä.
- Sopeutumisen, huoltovarmuuden ja ilmastoriskien hallinnan merkitys kasvaa. Yritysten näkökulmasta tarvitaan nykyistä systemaattisempaa riskiarviointia, käyttökelpoista tietoa sekä julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä.
- Vihreä siirtymä tarjoaa Suomelle huomattavan kasvupotentiaalin niin kotimaahan kohdistuvissa investoinneissa kuin viennin kautta. Puhtaaseen energiaan liittyviä investointeja tehdään vuosikymmenten aikajänteellä. Siksi on erityisen tärkeää, että politiikkaympäristö on ennakoitava ja pitkäjänteinen, ja äkilliset muutokset verotukseen tai yksittäisten energian tuotantomuotojen kohteluun ovat vakavan vahingollisia investointien toteutumiselle.

- Toimet investointien vauhdittamiseksi sekä investointiluvituksen sujuvoittamiseksi ovat keskeisessä roolissa Suomen ilmastotavoitteiden toteutumisen edellyttämien investointien toteutumiselle.

Yleistä

Ilmastovuosikertomus kokoaa kattavasti yhteen Suomen päästö- ja nielukehityksen, ilmastotavoitteiden saavuttamista koskevat arviot sekä ilmastopolitiikan suunnitelmien ja toimien toimeenpanon. Vuoden 2026 kertomuksen vahvuutena on, että se nojaa vuoden 2025 lopulla valmistuneisiin energia- ja ilmastostrategiaan sekä keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaan ja tarkastelee lisäksi ilmastonmuutokseen sopeutumista.

EK pitää hyvänä, että kertomuksessa kuvataan politiikkatoimien toimeenpanon tilaa aiempaa järjestelmällisemmin. Vuosikertomus osoittaa samalla, että useita suunniteltuja toimia ei ole vielä toimeenpantu tai niiden rahoitus puuttuu. Tavoiteltujen päästövaikutusten saavuttaminen edellyttää, että keskeisille toimille määritellään vastuut, aikataulut, riittävä rahoitus ja vaikuttavuuden seuranta.

Ilmastopolitiikan arvioinnissa tulisi vielä selkeämmin erottaa toteutuneet päästövähennykset, päätettyjen toimien arvioidut vaikutukset ja vielä rahoittamattomien tai valmisteilla olevien toimien potentiaali. Tämä parantaisi päätöksenteon läpinäkyvyyttä ja auttaisi kohdentamaan julkiset resurssit vaikuttavimpiin toimiin.

Kokonaispäästöjen kehitys etenee alenevalla polulla

Vuonna 2025 Suomen kokonaispäästöt ilman maankäyttösektoria olivat pikaennakkotiedon mukaan 36,5 Mt CO_2-ekv. Päästöt vähenivät 2,7 Mt CO_2-ekv. vuodesta 2024. Vuodesta 2005 päästöt ovat vähentyneet 32,6 Mt CO_2-ekv. eli 45 prosenttia. Kehitys osoittaa, että Suomen taloutta on kyetty irrottamaan kasvihuonekaasupäästöistä.
Nettopäästöt olivat vuonna 2025 46,0 Mt CO_2-ekv. ja laskivat 3,1 Mt CO_2ekv. edellisvuodesta. Nettopäästöt olivat kuitenkin edelleen korkeammat kuin vuonna 1990. Maankäyttösektorin muuttuminen nettopäästölähteeksi on siten ratkaisevasti heikentänyt Suomen kokonaiskehitystä.
Nykytoimiskenaarion mukaan ilmastolain vuoden 2030 päästövähennystavoitteeseen jää noin 0,5 MtCO_2:n ja vuoden 2040 tavoitteeseen noin 2,2 MtCO_2:n vajaus. Politiikkatoimiskenaariossa tavoitteet voidaan saavuttaa, kun hiilidioksidin talteenottoon perustuvat ratkaisut otetaan huomioon.

EK korostaa, että tavoitteiden täyttyminen edellyttää investointien toteu tumista sekä teknisten ja sääntelyllisten edellytysten varmistamista.

Vuoden 2035 hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen vaatii kertomuksen mukaan lisätoimia kaikilla sektoreilla ja erityisesti maankäyttösektorilla.

EK katsoo, että tarvittava kokonaisuus on rakennettava kustannustehokkaasti yhdistämällä päästövähennykset, luonnollisten nielujen vahvistaminen, tekniset nielut sekä rajatusti käytettävät joustot. Ratkaisujen vaikutukset kilpailukykyyn, julkiseen talouteen ja eri arvoketjuihin on arvioitava kattavasti.

Päästökauppasektori etenee hyvin päästövähennyspolulla

Päästökauppasektorin päästöt olivat vuonna 2025 11,9 Mt CO_2-ekv. Ne vähenivät edellisvuodesta 1,4 MtCO_2. eli 11 prosenttia. Vuodesta 2005 sektorin päästöt ovat vähentyneet 64 prosenttia. Vähennykseen vaikuttivat fossiilisten polttoaineiden ja turpeen käytön lasku, tuulivoiman tuotannon kasvu ja sähkön nettotuonnin lisääntyminen.

EK pitää EU:n yleistä päästökauppaa ilmastopolitiikan keskeisenä ja kustannustehokkaana ohjauskeinona. Yhtenäinen päästöjen hinnoittelu mahdollistaa sen, että vähennykset toteutuvat lähtökohtaisesti siellä ja niillä teknologioilla, joissa ne ovat edullisimpia. Kansallisten lisäohjauskeinojen tulee täydentää päästökauppaa ilman tarpeetonta päällekkäistä kustannusrasitusta.

Päästökauppasektorin tulevat vähennykset edellyttävät mittavia teollisia investointeja sähköistymiseen, vetyyn, energiatehokkuuteen sekä hiilidioksidin talteenottoon, hyödyntämiseen ja varastointiin. Investointien edellytyksiä ovat riittävä päästötön sähköntuotanto, kilpailukykyinen energian hinta, vahvat sähkö- ja muut energiaverkot, sujuvat luvat sekä ennakoitava EU- ja kansallinen sääntely.

EK pitää erityisesti myönteisinä bioperäisen hiilidioksidin talteenoton investointiavustusta ja suurten puhtaan siirtymän investointien verohyvitystä.

Taakanjakosektorin päästökehitys edellyttää todennäköisesti lisätoimista päättämistä

Taakanjakosektorin päästöt olivat vuonna 2025 24,5 Mt CO_2-ekv. ja laskivat 1,4 MtCO_2ekv. vuodesta 2024. Vuodesta 2005 päästöt ovat vähentyneet 33 prosenttia. Vuoden 2025 päästöt ylittivät kuitenkin päästökiintiön 0,6 Mt CO_2-ekv.

Kertomuksen mukaan Suomi voi suunnitelluilla lisätoimilla ja joustoilla saavuttaa vuosien 2021–2030 kumulatiivisen velvoitteen. Vuoden 2030 päästötason arvioidaan silti ylittävän kyseisen vuoden kiintiön 1,4 MtCO_2-ekv. Tämä heikentäisi lähtökohtia vuoden 2030 jälkeisiin tiukkeneviin velvoitteisiin. Päästökehitystä on seurattava vuosittain, ja poikkeamiin tulee voida reagoida nopeasti.

EK kiinnittää huomiota siihen, että useilta KAISU3:ssa linjatuilta toimilta puuttuu rahoitus tai toimeenpano ei ole alkanut.

Liikenteessä vuoden 2025 päästöt laskivat 8,8 MtCO_2-ekv. tasolle. Vuoden 2030 puolittamistavoitteen saavuttaminen edellyttää edelleen noin 0,5 Mt CO_2-ekv. vuotuista vähennystä vuosina 2026–2030. Käyttövoimamurrosta tulee vauhdittaa erityisesti raskaan liikenteen lataus- ja jakeluinfrastruktuurilla sekä kaluston uudistumista edistävillä kustannustehokkailla kannusteilla. Samalla on huolehdittava logistiikan kustannuskilpailukyvystä, kansalaisten ostovoimasta ja vältettävä liikenteen päällekkäistä verotusta ja hinnoittelua. Liikenteen ja työkoneiden päästöjä tulee ensisijaisesti vähentää kannustein ja tuin, ml. vähäpäästöisen kaluston ja sen edellyttämän infrastruktuurin hankinta- ja investointitukien avulla.

ETS2:n toimeenpanossa on arvioitava huolellisesti vaikutukset elinkeinoelämään ja yrityksiin sekä kotitalouksiin. Päästökauppa ETS2 tulee nostamaan liikenteen ja logistiikan sekä pienemmän teollisuuden kustannuksia. Päästökaupasta saadut huutokauppatulot tulee käyttää päästövähennystoimiin niillä sektoreilla, joilta ne on kerätty.

Maankäyttösektorin nettonielun hupeneminen muodostaa Suomen ilmastopolitiikalle haasteita

Maankäyttösektori oli vuonna 2025 pikaennakkotiedon mukaan 9,4Mt CO_2ekv. nettopäästölähde. Tulos on edellisvuotta parempi, mutta sektorin tila on edelleen kaukana vuoden 2035 hiilineutraaliustavoitteen edellyttämästä tasosta. Pikaennakkotietoon liittyy lisäksi huomattavaa epävarmuutta.

Ensimmäisen LULUCF-velvoitekauden 2021 - 2025 lopputulos riippuu olennaisesti metsien vertailutasoon hyväksyttävistä teknisistä korjauksista. Alustavan arvion mukaan velvoitteen saavuttaminen voi olla mahdollista, mutta lopullinen arvio valmistuu vasta vuonna 2027.

EK pitää tärkeänä, että laskennan menetelmät ovat tieteellisesti perusteltuja, läpinäkyviä ja EU-sääntöjen mukaisia.

Kauden 2026–2030 velvoitteen saavuttaminen on kertomuksen mukaan epävarmaa ja edellyttää lisätoimia. Metsien kasvun ja hiilinielujen vahvistamisen toimenpidepaketin toimeenpano on siksi tärkeää. MISUn toimilla arvioidaan saavutetun kesään 2026 mennessä noin 1 $MtCO_2$ekv. laskennallinen ilmastovaikutus. Seurantatiedoissa on kuitenkin puutteita, ja useiden toimien toteutuminen on vähäistä.
EK korostaa, että maankäyttösektorin mahdollista vajetta ei tule siirtää taakanjakosektorin kannettavaksi. Tällainen ratkaisu voisi johtaa kansantalouden kannalta kalliisiin lisävähennyksiin liikenteessä, mikä olisi kansantalouden kannalta hyvin vahingollista. Maankäyttösektorin toimet tulee mitoittaa niin, että EU-velvoitteet ja kansallinen hiilineutraaliustavoite voidaan saavuttaa mahdollisimman pienin kokonaiskustannuksin.

Kustannustehokkuuden arviointi on merkittävä parannus

EK pitää erittäin myönteisenä, että vuoden 2026 ilmastovuosikertomuksen vaihtuvana teemana käsitellään päästövähennyskustannuksia ja ilmastopolitiikan kustannustehokkuutta. Tämä vastaa olennaiseen tarpeeseen vahvistaa ilmastopolitiikan taloudellista tietopohjaa.

Kustannusvaikuttavuusarvioiden tulee jatkossa muodostaa pysyvä osa ilmastovuosikertomusta. Arvioita on päivitettävä säännöllisesti teknologioiden, markkinahintojen ja sääntelyn muuttuessa. Samalla tulisi arvioida politiikkatoimien yhteisvaikutuksia, päällekkäistä ohjausta, julkisen rahoituksen lisäisyyttä sekä vaikutuksia kilpailukykyyn, investointeihin ja julkiseen talouteen.

Hiilikädenjälki osaksi ilmastopolitiikan strategista seurantaa

EK pitää tärkeänä, että ilmastovuosikertomuksessa käsitellään Suomen viennin hiilikädenjälkeä. Uuden arvion mukaan Suomen viennin hiilikädenjälki kasvoi valitulla laskentatavalla 21,7 $MtCO_2$ekv. tasolta vuonna 2019 22,3 $MtCO_2$-ekv. tasolle vuonna 2022. Vaihtoehtoisella vertailutavalla tulos oli samalla ajanjaksolla laskeva, mikä osoittaa menetelmävalintojen suuren merkityksen.

Hiilikädenjälkilaskentaa tulee kehittää pitkäjänteisesti ja tehdä siitä mahdollisimman läpinäkyvää ja kansainvälisesti vertailukelpoista. Tavoitteena tulee olla vuosien välisten muutosten luotettava seuranta sekä toimiala- ja tuotekohtaisen tiedon parantaminen.

Hiilikädenjälki täydentää, mutta ei korvaa, Suomen alueellisten päästöjen ja nielujen seurantaa. Se tuo ilmastopolitiikkaan kuitenkin olennaisen kasvunäkökulman: suomalaiset vähäpäästöiset ratkaisut voivat vähentää globaaleja päästöjä ja samalla vahvistaa vientiä, tuottavuutta ja strategista kilpailukykyä.

Sopeutuminen ja ilmastoriskien hallinta

EK pitää hyvänä, että kertomus tarkastelee kansallisen sopeutumissuunnitelman toimeenpanoa. Ilmastonmuutoksen fyysiset riskit, toimitusketjuvaikutukset ja kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvat häiriöt ovat kasvava osa yritysten toimintaympäristöä ja Suomen huoltovarmuutta.

Kertomuksen seuranta osoittaa, että toimeenpano etenee monilla osa-alueilla odotettua hitaammin ja riskit ovat osin kasvaneet. EK korostaa yrityksiä palvelevan, toimialakohtaisen ja alueellisen riskitiedon merkitystä. Julkisen hallinnon tulee tarjota avoimia tietoaineistoja ja yhteensopivia työkaluja sekä tehdä tiivistä yhteistyötä yritysten ja toimialojen kanssa. Sopeutumistoimissa on samalla tunnistettava investointi- ja liiketoimintamahdollisuudet.

EK huomauttaa, että **i**lmastonmuutos ja luontokato ovat maailmanlaajuisia ja yhteen kietoutuneita haasteita, jotka koskettavat myös Suomea. EK tukee tavoitteita luontokadon pysäyttämiseksi globaalisti, Euroopassa ja Suomessa. Elinkeinoelämän eri toimialat ovat osoittaneet tarttuvansa luontokadon pysäyttämiseen laatimalla luontotiekarttoja, jotka vauhdittavat yritysten toimia biodiversiteetin vahvistamiseksi.

Luonnon monimuotoisuuden hupenemisen ja ilmastonmuutoksen hillinnän ratkaisut kietoutuvat yhteen ja edellyttävät molempien ilmiöiden yhtäaikaista tarkastelua. Näin ollen olisi perusteltua arvioida, miten vastaisuudessa ilmasto- ja luontopolitiikan toimenpiteiden ja tulosten arviointia pystyttäisiin tekemään nykyistä systemaattisemmin

Lopuksi

Vuoden 2026 ilmastovuosikertomus osoittaa, että Suomen päästöt vähenevät, mutta hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen ei toteudu ilman lisätoimia. Erityinen haaste liittyy maankäyttösektoriin, kun taas päästökauppasektori on edennyt vahvasti.

EK kannustaa jatkamaan ilmastovuosikertomuksen kehittämistä analyyttiseksi päätöksenteon välineeksi. Seurannan tulee yhdistää päästövaikutukset, kustannustehokkuus, talous- ja kilpailukykyvaikutukset, toimeenpanon tila sekä ilmasto- ja luontovaikutusten yhteensovittaminen.

Suomen vahvuuksia ovat puhdas sähkö, teollinen osaaminen, toimivat instituutiot ja yritysten kyky kehittää ratkaisuja globaaleille markkinoille. Ennakoitavalla sääntelyllä, kilpailukykyisellä energiajärjestelmällä ja sujuvalla investointiympäristöllä ilmastotavoitteet voidaan yhdistää kasvuun, vientiin ja uudistuvaan elinkeinorakenteeseen.